

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

DPS-I.055.9.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Szanowny Panie

na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, w związku z petycją z dnia 10 czerwca 2026 r. w sprawie zmiany rządowego projektu nowelizacji ustawy o pomocy społecznej i likwidacji barier komunikacyjnych, uprzejmie wyjaśniam.

Ad postulatu nr 1 - Obligatoryjny standard komunikacji w PJM podczas rodzinnego wywiadu środowiskowego (Nowelizacja art. 107)

Obowiązujące przepisy zapewniają już podstawy prawne do realizacji postulowanego celu. Ośrodki pomocy społecznej oraz inne podmioty realizujące zadania publiczne są zobowiązane do stosowania przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się, w szczególności art. 11 dotyczącego zapewnienia możliwości skorzystania z usług tłumacza polskiego języka migowego (PJM), systemu językowo-migowego (SJM) oraz sposobów komunikowania się osób głuchoniewidomych (SKOGN). Obowiązki te wynikają również z Konwencji [Organizacji Narodów Zjednoczonych] o prawach osób niepełnosprawnych, w szczególności z art. 9 (Dostępność) oraz art. 19 (Niezależne życie i włączenie w społeczeństwo). W konsekwencji podmioty publiczne są zobowiązane do zapewnienia możliwości skutecznej komunikacji z osobami uprawnionymi, w tym do umożliwienia nieodpłatnego skorzystania z usług tłumacza języka migowego.

Zatem wprowadzanie do ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej odrębnej regulacji przyznającej osobie, z którą przeprowadza się rodzinny wywiad środowiskowy, prawo do korzystania z pomocy tłumacza języka migowego nie znajduje uzasadnienia.

Zaznaczenia wymaga, że rodzinny wywiad środowiskowy nie stanowi odrębnej procedury wyłączonej z ogólnych zasad postępowania administracyjnego. Zgodnie z orzecnictwem sądów administracyjnych jest on szczególnym środkiem dowodowym w postępowaniu w sprawach z zakresu pomocy społecznej, a sporządzany w jego toku kwestionariusz może pełnić funkcję protokołu. Warto również wskazać, że art. 107 ustawy o pomocy społecznej określa przedmiot, cel i sposób przeprowadzania wywiadu oraz wskazuje podmiot uprawniony do jego przeprowadzenia, nie reguluje natomiast kompleksowo zasad komunikowania się z osobą, u której wywiad jest przeprowadzany.

W konsekwencji do komunikowania się z osobą podlegającą wywiadowi znajdują zastosowanie ogólne przepisy regulujące prawa osób uprawnionych do korzystania z pomocy tłumacza. Sam fakt przeprowadzania wywiadu przez pracownika socjalnego nie

uzasadnia wprowadzania do ustawy o pomocy społecznej szczególnej regulacji powielającej uprawnienie już wynikające z przepisów o języku migowym.

Ad postulatu nr 2 - Ustawowe uwzględnienie barier komunikacyjnych w kryteriach przyznawania usług opiekuńczych (Modyfikacja art. 50)

Obecnie przepisy ustawy o pomocy społecznej oraz aktów wykonawczych nie wskazują wprost konieczności świadczenia usług opiekuńczych przez osoby posługujące się językiem migowym, niemniej jednak zgodnie z art. 50b ust. 1 ustawy o pomocy społecznej usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania świadczy się, zgodnie ze standardem świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, w sposób zapewniający uwzględnienie potrzeb osoby, na rzecz której są świadczone usługi.

Ponadto w ramach systemu pomocy społecznej świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmujące dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności usługi świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Specjalistyczne usługi są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowej, specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej, fizjoterapeuty lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi.

Świadczenie usług opiekuńczych jest zadaniem własnym gmin, zatem samorząd gminny udzielając tego typu wsparcia powinien je organizować uwzględniając indywidualne potrzeby osób, którym udzielane są świadczenia.

Ad postulatu nr 3 - Certyfikacja i obligatoryjne szkolenia z zakresu PJM oraz kultury Głuchych dla kadry zarządczej i wykonawczej CUS, OPS i DPS

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się zobowiązuje podmioty publiczne do zapewnienia dostępu do tłumacza języka migowego, nie nakłada natomiast obowiązku przeszkolenia wszystkich pracowników w zakresie posługiwania się PJM. Nauka polskiego języka migowego wymaga znacznego nakładu czasu oraz odpowiednich predyspozycji. Jednocześnie szkolenia z zakresu PJM są dofinansowywane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i pozostają dostępne dla zainteresowanych.

Postulat organizowania szkoleń dotyczących kultury osób głuchych, ich potrzeb oraz zasad zapewniania dostępności komunikacyjnej, należy uznać za zasadny z punktu widzenia prawidłowej realizacji zadań przez pracowników pomocy społecznej. Niemniej jednak należy zaznaczyć, że za kształtowanie i realizację polityki szkoleniowej, stosownie do potrzeb związanych z wykonywaniem powierzonych zadań, odpowiada pracodawca. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 18 ustawy o pomocy społecznej gmina odpowiada za utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników. Natomiast z utrzymaniem i funkcjonowaniem ośrodka wiąże się również ~~polityka kadrowa i szkoleniowa danej instytucji. Co więcej, każda gmina w ramach~~

telefon
adres email
rządowej
strona www

adres korespondencyjny
organu administracji

samodzielności i samorządności rozeznaje problemy społeczne występujące na jej obszarze i ma możliwość organizowania różnych szkoleń dla swoich pracowników, w zależności od bieżących potrzeb.

Dodatkowo, w sytuacji wystąpienia konieczności uzupełnienia wiedzy i kompetencji zawodowych przez kadry pomocy społecznej, pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej mogą korzystać z licznych komercyjnych szkoleń dostępnych na rynku edukacyjnym.

Ad postulatu nr 4 - Cyfryzacja i wideo-dostępność procedur skargowych i odwoławczych.

Dokumenty kierowane do organów administracji publicznej, w tym petycje oraz wnioski o udostępnienie informacji publicznej, podlegają określonym przepisami wymogom formalnym. W tym kontekście wymaga rozważenia zasadność wprowadzania szczególnych wymogów wyłącznie wobec służb społecznych. Ewentualne rozwiązania w tym zakresie powinny mieć charakter systemowy i obejmować całą administrację publiczną.

Jednocześnie należy zauważyć, że obecnie nie funkcjonuje państwowy system certyfikacji tłumaczy polskiego języka migowego. W związku z tym wprowadzenie obowiązku korzystania wyłącznie z tłumaczy posiadających certyfikat państwowy nie jest obecnie możliwe do realizacji. Trwają prace koncepcyjne nad nowelizacją ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się, w ramach których planowane jest ustanowienie państwowego systemu certyfikacji tłumaczy polskiego języka migowego (PJM).

Ad postulatu nr 5 Systemowy mechanizm wsparcia finansowego usług społecznych realizowanych na rzecz osób Głuchych

Ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) oraz Funduszu Solidarnościowego (FS) finansowane są zadania określone w obowiązujących przepisach – odpowiednio ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i ustawy o Funduszu Solidarnościowym. Fundusze te mają plany rzeczowo-finansowe ujęte w załączniku do ustawy budżetowej na dany rok. Obecnie nie ma dodatkowych środków finansowych, które mogłyby zostać przeznaczone na realizację nowych zadań.

Środki FS przeznaczone są m.in. na rentę socjalną, zasiłek pogrzebowy, dodatek dopełniający, świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, jak również na realizację programów rządowych i resortowych, takich jak Opieka Wytchnieniowa, Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością, Centra opiekuńczo-mieszkalne i programy wskazane w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej.

Ze środków FS 40 mln zł przeznaczane jest rocznie na Fundusz Dostępności.

Zapotrzebowanie na środki FS służące realizacji ustawowych zadań jest bardzo duże i nadal wzrasta.

Odnosnie finansowania wskazanych w petycji rozwiązań ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych należy wskazać, że PFRON już w

telefon
adres email
rządowej
strona www

adres korespondencyjny
organu administracji

ubiegłym roku otrzymał mniejszą dotację z budżetu państwa, a ma obowiązek realizacji obligatoryjnych zadań ustawowych. Niezależnie od możliwości pozyskania stanowiska PFRON odnośnie oceny możliwości finansowania takich rozwiązań, z założeń do planu rzeczowo-finansowego PFRON na 2027 rok wynika, że brak jest środków na nowe zobowiązania.

Ad postulatu nr 6 - Ustawowe włączenie asystentów PJM do katalogu form wsparcia środowiskowego

Obowiązujące przepisy prawa nie przewidują obecnie instytucji asystenta PJM ani asystenta komunikacyjnego, w związku z czym brak jest podstaw prawnych do uwzględnienia takiego rozwiązania w innych aktach prawnych. Jednocześnie trwają prace koncepcyjne nad nowelizacją ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się. W ramach tych prac brane jest także pod uwagę wprowadzenie instytucji asystenta komunikacyjnego. W zależności od ostatecznego kształtu przyszłego projektu i procedowania nowelizacji, możliwe będzie odniesienie do przedmiotowych kwestii. Dopiero w przypadku przyjęcia nowych regulacji możliwe będzie odpowiednie dostosowanie przepisów szczególnych.

Definicja pracy socjalnej zawarta w ustawie o pomocy społecznej została sformułowana na poziomie ogólnym, określając istotę i cel tej działalności, a nie konkretne usługi, metody czy narzędzia wykorzystywane w jej realizacji. Takie ujęcie jest uzasadnione złożonym i wielowymiarowym charakterem pracy socjalnej, która powinna odpowiadać na różnorodne problemy osób, rodzin, grup i społeczności oraz wspierać je w odzyskiwaniu lub wzmacnianiu zdolności do pełnienia odpowiednich ról społecznych i uczestnictwa w życiu społecznym.

Podkreślić należy, że praca socjalna opiera się na ogólnie przyjętej metodologii i metodyce. Natomiast praktyka pracy socjalnej opiera się na trzech podstawowych metodach, które różnią się między innymi adresatami, celami oraz etapami podejmowanych działań: metodzie indywidualnych przypadków, metodzie pracy z grupą oraz metodzie pracy ze środowiskiem. W ich ramach wykorzystywane są różnorodne techniki i narzędzia, w tym m.in. kontrakt socjalny i projekt socjalny. Oznacza to, że konkretne sposoby realizacji pracy socjalnej wynikają z jej praktycznego wymiaru i są dobierane odpowiednio do sytuacji oraz potrzeb osób i grup, do których jest kierowana.

Z tego względu ewentualne uregulowanie określonej usługi nie powinno następować poprzez rozszerzanie samej definicji pracy socjalnej. Definicja legalna nie powinna bowiem przyjmować postaci katalogu poszczególnych usług lub form działania podejmowanych w ramach pracy socjalnej. Jej rolą jest określenie zakresu znaczeniowego i podstawowego celu tej działalności, pozostawiając dobór metod, technik, narzędzi i konkretnych form pracy osobom wykonującym pracę socjalną, zgodnie z rozpoznanymi potrzebami i uwarunkowaniami danej sytuacji.

Ad postulatu nr 7 - Dostępność lingwistyczna Indywidualnych Planów Usług Społecznych (IPUS)

telefon
adres email
rządowej
strona www

adres korespondencyjny
organu administracji

Mając na uwadze przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się oraz postanowienia Konwencji [Organizacji Narodów Zjednoczonych] o prawach osób niepełnosprawnych, za zasadne należy uznać zapewnianie – w przypadku materiałów i dokumentów kierowanych do osób posługujących się polskim językiem migowym – ich dostępności również w PJM. Należy jednak brać pod uwagę możliwości i obowiązki ustawowe poszczególnych podmiotów, w tym podmiotów administracji publicznej, a także czas potrzebny na ich przygotowanie i koszty związane z przygotowaniem takich materiałów i dokumentów.

Ad postulatu nr 8 - Prawny obowiązek zapewnienia dostępności komunikacyjnej przez organizacje pozarządowe realizujące zadania zlecone (Modyfikacja art. 25)

W przypadku organizacji pozarządowych, realizujących zadania publiczne skierowane do osób głuchych, zasadne jest zapewnienie komunikacji w polskim języku migowym w zakresie odpowiadającym charakterowi realizowanego zadania oraz potrzebom jego odbiorców. Należy również brać pod uwagę możliwości, a także czas potrzebny na ich przygotowanie i koszty związane z przygotowaniem takich materiałów i dokumentów.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku
Beata Karlińska
Dyrektor
Departamentu Pomocy Społecznej
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

Klauzula informacyjna dotycząca przetwarzania danych osobowych

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE poniżej przekazuję następujące informacje:

Tożsamość administratora i dane kontaktowe

Administratorem Pani/Pana danych osobowych przetwarzanych w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jest Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej mający siedzibę w Warszawie (00-513), ul. Nowogrodzka 1/3/5.

Dane kontaktowe inspektora ochrony danych osobowych

W sprawach dotyczących przetwarzania danych osobowych prosimy o kontakt z Inspektorem Ochrony Danych drogą elektroniczną – adres email: iodo@mriips.gov.pl lub pisemnie na adres: ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa.

Cele przetwarzania i podstawa prawna przetwarzania

telefon
adres email
rządowej
strona www

adres korespondencyjny
organu administracji

Przetwarzanie Pani/Pana danych osobowych jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi.

Podstawą przetwarzania Pani/Pana danych osobowych jest art. 6 ust. 1 lit. e Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE.

Odbiorcy danych lub kategorie odbiorców danych

Pani/Pana dane osobowe mogą być przekazywane podmiotom upoważnionym do ich pozyskania na podstawie przepisów prawa tj m. in.:

- ? Instytucjom kontrolnym,
- ? Podmiotom lub osobom fizycznym występującym z wnioskiem o dostęp do informacji publicznej.

Administrator nie będzie przekazywał Pani/Pana danych osobowych do państwa trzeciego lub do organizacji międzynarodowej.

Okres przechowywania danych

Pani/Pana dane osobowe będą przechowywane przez okres 7 lat.

Prawa podmiotów danych

Przysługuje Pani/Panu prawo dostępu do swoich danych osobowych, prawo do żądania ich sprostowania, do ograniczania przetwarzania tych danych oraz prawo do żądania ich usunięcia po upływie okresu, o którym mowa powyżej.

W trakcie przetwarzania Pani/Pana danych osobowych nie będzie dochodzić do zautomatyzowanego podejmowania decyzji, ani do profilowania.

Prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego

Przysługuje Pani/Panu prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego, tj. do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa, tel: 22 860 70 86.

Informacja o dobrowolności podania danych

Podanie przez Panią/Pana danych jest niezbędne i wynika z powyżej wskazanych przepisów prawa.